

DRAMATURGI ROMÂNI CONTEMPORANI

de ADRIANA POPESCU

Ion Băieșu

(III)

1982, 16 octombrie — **CIUDATUL ROL AL ÎNTIMPLĂRII.**

Teatrul Dramatic din Galați. Regia: Magdalena Klein. Scenografia: Victor Crețulescu. Cu: Sanda Maria Ulmeni, Mitică Iancu, Gheorghe V. Gheorghe, Grig Dristaru, Radu Jipa, Vlad Vasillu și alții.

„În fine astăzi celebrul cuplu este resuscitat în comedia în trei acte *Ciudatul rol al întâmplării* în care Băieșu i-a păstrat, bineînțeles, pe Tanța și Costel. Nealterați caracteriologic, cu aceeași incredibilă (și totuși cît de reală!) can-doare a mitocăniei, cu aceeași nestăpînită voluptate a locului comun, a poncifului, a sentențiosului semidoct. (...) Satira dramaturgului este mult mai îndrăjită în piesă decît în serialul TV care o precedase. Căci se incriminează o stare de dezagregare morală ajunsă la limita față de care asasinatul din final nu este decît o consecință firească” (*Dinu Kivu* — „Contemporanul”, 47/1982).

Alte opinii: *Constantin Paraschivescu* — „Teatrul”, 12/1982.

1982, 5 noiembrie — **GĂRGĂRIȚA**

Teatrul de Stat „Valea Jiului” din Petroșani. Regia: Marcel Șoma. Scenografia: Elena Buzdugan. Cu: Dumitru Drăcea, Francisca Ionașcu, Lerida Bucholtzer, Mircea Plinișoară, Ilie Ștefan, Florin Chirpac, Corvin Alexa, Ștefania Donca, Florin Plaur.

„Textul ne-a apărut plin de savoare, în linia farsei solid articulată, parcă scrisă dintr-o răsuflare. Un clan de negustori hoți, avînd ca tartin tocmăi pe cel pus să-i strunească, adică președintele cooperativei, intră în coliziune brutală cu un om al legii care joacă mai tare decît toți la un loc. (...) Vehemența dramaturgului față de escrocii se detașează cu fior dramatic neiertător, clădită pe vechia zicală: „minciuna, abuzul au picioare scurte” (*Ermil Rădulescu* — „Astra”, 5/1983).

Alte opinii: *Dumitru Dem. Ionașcu* — „Steaua”, 1/1983.

În afara pieselor de teatru, Ion Băieșu e și autorul a numeroase scenarii de

de la

A la **Z**

film: *Camera albă* (1964 — regia Virgil Calotescu); *Maiorul și moartea* (1968 — Al. Boiangiu); *Astă-seară dansăm în familie* (1972 — Geo Saizescu); *Mere roșii* (1976 — Al. Tatos — Premiul A.C.I.N.); *Rătăcirii* (1978 — Al. Tatos); *Omul care ne trebuie* (1979 — Manole Marcus — Premiul A.C.I.N.); *Grăbește-te încet* (1982 — Geo Saizescu).

Pentru televiziune scrie un ciclu de texte care stau la baza serialului *Iubirea e un lucru foarte mare* (*Tanța și Costel*), difuzate începînd cu 10 martie 1967 și avîndu-i ca protagoniști pe Coca Andronescu și Octavian Cotescu. (Ulterior a apărut în „Editura Tineretului” volumul cu același titlu).

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICE

În periodice și broșuri:

- *Ariciul de la „Dopul perfect”, „Teatrul”, 3/1965.*

- *Nu lăsa destinul singur*, piesă în opt tablouri, „Steaua”, 3/1964.

- *Iertarea*, „Teatrul”, 5/1968.

- *Vinovatul*, C.S.C.A., 1968.

- *În căutarea sensului pierdut*, comedie într-o parte, în „România literară” 25 decembrie 1969.

- *Dresoaara de fantome*, comedie într-un act, „Tribuna”, 2 aprilie 1970.

- *Preșul*, comedie într-un act, C.S.C.A. 1970..

- *Cine sapă groapa altuia*, comedie într-un act, „România literară”, 18 februarie 1971.

- *Mama s-a îndrăgostit*, piesă într-un act, „Teatrul”, 12/1971.

- *Escrocii în aer liber*, parodie comică într-un act, „România literară”, 27 ianuarie 1972.

- *Nepotrivire de caracter*, comedie într-un act, București, CICPMAM, 1972.

- *Vaccin contra lenii*, comedie într-un act, București, CICPMAM, 1972.

- *Fiul satului*, piesă într-un act și două tablouri, București, CICPMAM, 1972

- *Mare meci mare*, comedie într-un act, București, CICPMAM, 1972.

- *Chitîmia*, „Teatrul”, 9/1973.

- *Experimentul*, comedie într-un act, „Teatrul”, 12/1975.

- *Navetiștii. Detectivul comunal*, CCES. 1975.

- *Alibi*, „Teatrul”, 4/1978.

- *Gărgărița*, „Teatrul”, 12/1981.

În volume :

● **TEATRU** — București, Editura „Cartea Românească”, 1970.

Cuprinde : *Dresoarea de fantome*, comedie într-un act ; *În căutarea sensului pierdut*, comedie într-o parte ; *Vinovatul*, tragedie într-un act ; *Iertarea*, dramă în trei acte.

● **Poetul comunal**, în volumul *Nunta cerbului*, București, Editura „Cartea Românească”, 1973.

● **Teatru. Cine sapă groapa altuia**. Drame și comedii, București, Editura „Eminescu”, 1974.

Cuprinde : *Chițimia* ; *Iertarea* ; *Vinovatul* ; *Preșul* ; *Escroci în aer liber*, parodie comică într-un act ; *Cine sapă groapa altuia*, comedie într-un act.

● **Chițimia**, dramă în două părți, București, Editura „Eminescu”, colecția „Rampa”, 1975.

● **Fiul satului**, piesă într-un act și două tablouri, în volumul *Scrisori din țara copilăriei*, București, Editura „Albatros”, 1976.

● **Artiști de ocazie**, în volumul *Cota soarelui. Teatru*, București, Editura Militară, 1977.

● **Chițimia**, în volumul *O antologie a dramaturgiei românești 1944—1977*, vol. I, București, Editura „Eminescu”, 1978.

● **În căutarea sensului pierdut**, București, Editura „Eminescu”, seria „Teatru comentat”, 1979

Cuprinde : *Iertarea* ; *Chițimia* ; *Vinovatul* ; *Preșul* ; *Alibi* ; *Dresoarea de fantome* ; *În căutarea sensului pierdut* ; *Escroci în aer liber* ; *Puterea dragostei* ; *Cine sapă groapa altuia* ; *Fantomiada* ; *Experimentul* ; *Vinătorii*.

● **Boul și vițetii**, zece comedii, București, Editura „Cartea Românească”, seria „Teatru”, 1982.

Cuprinde : *Boul și vițetii* ; *Gărgărița* ; *Prima zi de căsnicie* ; *Al treilea* ; *Ciudatul rol al întâmplării* ; *Refacerea vițetii* ; *Crimă pe palier* ; *Cine sapă groapa altuia* ; *Dresoarea de fantome* ; *În căutarea sensului pierdut*.

IV. OPINII CRITICE GENERALE (selectiv)

În periodice :

Marin Sorescu — „I. B. între dramă și comedie” „Luceafărul”, 29/1970 ; **Ioana Teodorescu** — „Teatrul lui I.B.” „Luceafărul”, 22/1971 ; **Paul Tutunghi** — „I. B. despre...” „Teatrul”, 3/1975 ; **Constantin Radu Maria** — „Oamenii sînt lingă oameni”, „Teatrul”, 11/1979 ; **E. Rădulescu** — „Comediile lui I. B.” „Luceafărul”, 21/1983.

În volume (în ordinea alfabetică a autorilor) :

Virgil Brădățeanu — „Viziune și univers în noua dramaturgie românească”, București, Editura „Cartea Românească”, 1977, p. 324, 325, 328, 329 (despre drame și comedii) ; **N. Carandino** — „Autori, piese, spectacole”, București, Editura „Cartea Românească”, 1973, p. 246—248 (*Iertarea*) ; **Ion Cocora** — „Privitor ca la teatru”, I, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1975, p. 68—70 (*Vinovatul*), p. 103—108 (*Chițimia*) ; **Roxana Eminescu** — „Viziune comică și structuri dramatice”, în „Teatrul românesc contemporan”, București, Editura „Meridiane”, 1975, p. 114 ; **Mircea Iorgulescu** — „Rondul de noapte”, București, Editura „Cartea Românească”, 1974 ; **Carol Isac** — „Teatrul și viața”, Iași, Editura „Junimea”, 1978 ; **Al. Oprea** — „Incidente critice”, București, Editura „Eminescu”, 1975 ; **Radu Popescu** — „Cronici dramatice”, București, Editura „Eminescu”, seria „Masca”, 1974, p. 144—147 (*Vinovatul*) ; **Valeriu Răpeanu** — „Antologia dramaturgiei românești 1944—1977”, vol. I, p. 778 (*Chițimia*) ; **Marius Robescu** — „Autori și spectacole”, București, Editura „Eminescu”, seria „Masca”, 1980, p. 123—129 (*Chițimia*, *Preșul*, *Comedie fără titlu*) ; **Dinu Săraru** — „Al treilea gong”, București, Editura „Eminescu”, seria „Masca”, 1973, p. 147—149 (*Vinovatul*) ; **Dinu Săraru** — „Teatrul românesc și interpretii contemporani”, București, EPL, 1986 (*Ariciul de la „Dopul perfect”*) ; **Valentin Silvestru** — „Spectacole în cerneală”, București, Editura „Meridiane”, 1972, p. 85 (*Iertarea*, *Vinovatul*) ; **Valentin Silvestru** — „Clio și Melpomena”, București, Editura „Eminescu”, seria „Masca”, 1977, p. 89—90 ; **C. Stănescu** — „Cronici literare”, București, Editura „Cartea Românească”, 1971, p. 76—83 ; **Traian Șelmaru** — „Premiera de aseară”, București, Editura „Eminescu”, seria „Masca”, 1975, p. 159—160 (*Preșul*), p. 220 (*Chițimia*) ; **Tr. Șelmaru** — „Scena și oamenii ei”, București, Editura „Eminescu”, seria „Masca”, 1980, p. 24 (*Comedie fără titlu*), p. 73, 121 ; **Mihai Ungheanu** — „Arhipieleag de semne”, București, Editura „Cartea Românească”, 1975.

Despre volumele sale de teatru :

Liviu Leonte — „Teatru” de I. B. „Cronica”, 11/1971 ; **N. Manolescu** — „Băieșu” — „Teatru”, „România literară”, 9 mai 1974 ; **Val Condu-rache** — „Teatrul conștiinței — *Cine sapă groapa altuia*”, „Convorbiri literare”, 9/1974 ; **Dinu Săraru** — *Cine sapă groapa altuia*, „Săptămîna”, nr. 241/1975 ; **Valentin Silvestru** — „Un dar frumos : *Boul și vițetii*”, „Informația Bucurestiiului”, 25 decembrie 1982 ; **Eugen Simion** — „Comedii de moravuri — *Boul și vițetii*”,

„România literară”, 52/1982; *Mihail Ungheanu — Boul și vițelii*, în „Luceafărul”, 46/1982.

„Iată că avem în mijlocul nostru un nou suflet polemic, o nouă undă ironică, o nouă vedere asupra stării de a fi. Ea se întruchipează, în opinia noastră hămesită de dor de ris sănătos, în spiritul strălucit al lui Ion Băieșu. (...)

Încurajat pe drept și pe bunul-simț triumfător al lumii noastre, I.B., sint convins, ne-ar putea arăta o nouă măreție a risului. El ne-o și arată. Unii dintre noi, stingheri încă, au și început să ridă cu sfiială, cum ride copilul cu sfiială când vede pentru prima oară un lucru al naturii.

Minciunile lui Băieșu ne merg la inimă și ne-o spală”.

Nichita Stănescu

„Capacitatea de a face dramatic banalul mi se pare principala calitate a autorului, pe care îndrăznesc să i-o apreciez înaintea umorului. Băieșu simte o specifică atracție spre existențele mediocre, cărora știe să le găsească uneori semnificații emoționante, tot așa cum se pricepe să le zugrăvească”.

Marius Robescu

„Hazul lui Băieșu e de o rară savoare și în aceeași vreme de o rară ascuțime de spirit usturătoare la care se adaugă sinceritatea observației și catifelarea cinismului. Spre deosebire de Mazilu, al cărui umor este mai ales uscat și con-

struit, prin excelență cerebral, umorul lui Băieșu este expresia unui talent robust, gilgiitor, respirind într-un univers de optimism funciar. «Răutatea» satirei lui Băieșu izvorăște dintr-o mare dragoste și e, tot timpul, nu amendată, dar susținută de robustețea căldurii unei naturi generoase. Așa este și Băieșu omul, un personaj generos și cald, un generator continuu de umor, un pamfletar în continuă vervă, natura umorului lui Băieșu este, poate, cea mai profund românească din literatura noastră actuală”.

Dinu Săraru

„Băieșu ride în hohote, mai ales când înțelnește prostia, boală care, uneori, sare gardul și-n grădina cui nu-ți vine să crezi. Unii cred că gluma care, la Băieșu, ia forme bulversante, mergind de la tragerea pe sfoară pînă la tragerea, iluzorie, pe roată, merită a fi practică numai pe spinarea adversarilor. Băieșu știe, însă, că omul nu-i născut numai să ridă de alții, ci de multe ori și de el însuși. Glumind, cu toții trecem mai înalți prin viață, inclusiv Băieșu, care se uită spre un om de 1,90 m ca spre Virful Omul. Ceea ce mă incurcă la Băieșu — trăsătură înfîlînită la toți dramaturgii cu pecete de ceară curată — e faptul că în dedesubtul fiecărei glume, simț distilîndu-se o tristețe fină. Risul se împletește cu un bob de durere — și nu-i aceasta, oare, masca teatrului din toate vremurile?”

Fănuș Neagu

telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“●telex-,,teatrul“

(Continuare de la p. 81)

foșt al meu de *Anna Habek-Adameck*, ambele în regia *Ancăi Ovanez-Doroșenco*, precum și *Marea de Edward Bond*, în regia lui *Horea Popescu* ● În Editura „Eminescu”, a apărut volumul de teatru *Dansul tinerilor lupi de Sorana Coroamă-Stanca* ● După o perioadă de relativă încetinire a ritmului premierei, iată un adevărat bombardament de informații privitoare la viitoarele spectacole, aflate în pregătire: *La Teatrul Național din Tirgu Mureș* (secția română), după *Viața e ca un vagon?* de *Paul Everac* (regia: *Raluca Iorga-Mindrîlă*, scenografia: *Kémény Arpad*), va urma *O sârbătoare princiară de Teodor*

Mazilu (regia: *Ioan Cristian*, scenografia: *Ana Tamaș Kelemen*), în vreme ce secția maghiară pregătește *O chestiune de onoare de Mehes György* (regia: *Hunyádi Andras*; scenografia: *Kémény Arpad*). ● *Teatrul Mic* va prezenta în premieră pe țară piesa *Cerul înstelat* deasupra noastră de *Ecaterina Oproiu*, în regia *Cătălinei Buzoianu*, cu *Valeria Seciu* și *Ștefan Iordache* ● *La Teatrul Național din Craiova*, viitoarele premiere anunțate sînt: *Un suflet romantic de Tudor Popescu* (regia: *Mircea Cornișteanu*; scenografia: *Vasile Buz*), *Omul care a văzut moartea de Victor Eftimiu* (regia: *Petre Gheorghiu-Dolj*; scenografia: *Vasile*

Buz), *Ex de Aldo Nicolaș* (regia: *Carmen Gentimîr*; scenografia: *Viorel Penișoară-Stegaru*) și *Domnița Lacrimă-furată de Dan Tărchilă* (regia: *Valentina Balogh*, scenografia: *Vasile Buz*) ● După recenta premieră cu *Hai, c-a fost draguț de Paul Everac* și *Mădălina Stănescu* (regia: *Mihai Radoslavescu*; scenografia: *Emil Moise-Szalla*), *Teatrul „A. Davila”* din Pitești pregătește *D-ale carnavalului de I. L. Caragiale* (regia: *Mihai Lungheanu*; scenografia: *Aliona Stancu*) și *Dragostea la Madrid de Lope de Vega* (regia: *Costin Marinescu*; scenografia: *Mihaela Dinu-Pițigoi*) ● Recent, la Tea-

(continuare la p. 95)